

Државно такмичење из Српског језика – матерњег

23. април 2026.

4. категорија – II (други) разред средње школе

ЛОЗИНКА

(петероцифрени број и реч)

БОДОВИ		
остварени број бодова	укупан број бодова	проценат решености (%)
	40	

1. Испит се састоји од 40 питања и решаваш га 90 минута.
2. Пре почетка решавања испита треба пажљиво и правописно тачно да попуниш листић са лозинком.
3. Лозинку са листића препиши на прву страницу испита.
4. Након што попуниш листић са лозинком, спреми га у коверту.
5. Пажљиво прочитај испитне задатке и упутства у задатку.
6. Решења уписуј на предвиђена места у испиту. Испит пиши плавом или црном хемијском оловком.
7. Испит пиши искључиво писаним, не штампаним словима, правописно и граматички тачно. Пиши читко. Нечитки одговори бодоваће се са 0 бодова.
8. Током решавања испита можеш да се користиш папиром за концепт, који ти је додељен од Државне комисије и оверен печатом школе. Одговори у концепту се не вреднују. Након завршетка писања тај папир се предаје Државној комисији и чува са другом документацијом такмичара.
9. Исправљени одговори се вреднују само ако је погрешно написан одговор стављен у заграду и прецртан једном водоравном линијом, а поред тачно написаног одговора стављени иницијали / почетна слова имена и презимена такмичара.
10. После завршетка писања, испит предај члану Државне комисије.
11. После објаве привремене ранг-листе имаш право увида у испит и право на писану жалбу.

Желимо ти успех на такмичењу!

Државна комисија:

1. _____ (председник Државне комисије)
2. _____ (члан Државне комисије)
3. _____ (члан Државне комисије)

ЗАДАЦИ ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА

У следећим задацима од више понуђених одговора само један је тачан. Заокружи слово испред тачног одговора. Тачан одговор доноси један бод. Задаци од 1. до 9. односе се на полазне текстове.

Самоћа

Повлачим се у своју самоћу,
тамо где су људи мога кова,
тамо где се тешко живи ноћу,
од тишине и опасних снова.

Дигао сам руке од скандала,
од прошлости и погрешних жеља,
од лепоте извора свих зала,
од љубави и од пријатеља.

Повлачим се а остављам људе
у њиховој заблуди од злата,
да ме нађу кад и њима буде
закуцала самоћа на врата.

Душко Трифуновић

1. Зашто се лирски субјекат повлачи у самоћу?

А. Зато што жели да буде где су људи његовог кова.

Б. Зато што планира да започне миран и спокојан живот.

В. Зато што жели да потпуно прекине сваки контакт са људима.

	1
--	---

2. Шта значи израз „остављам људе у њиховој заблуди од злата”?

- A. Међу људима владају неискрени односи.
- B. Људи имају лажну наду да ће пронаћи злато.
- V. Људи су заслепљени материјалним вредностима.

	1
--	---

3. Какав је однос лирског субјекта према другим људима на крају песме?

- A. Планира да им се освети јер они су извор свих зала.
- B. Оставља могућност да му се обрете када и сами осете самоћу.
- V. Заувек одбацује људе и не жели више никакав контакт с њима.

	1
--	---

Матица српска

Матица српска је најважнија и најстарија књижевна, културна и научна институција у Србији. Основана је у Пешти 1826. године. Њен оснивач била је група пештанских Срба на челу са Јованом Хацићем, који је био први председник Матице.

Издавање српских књига, просвећивање и визија да се Србија укључи у савремене европске токове у време ослобођења од вишевековне турске власти, Матицу српску чинило је стожером најобразованијих људи у Србији и ван ње у том периоду.

Доктор права, племић, трговац, филантроп и ктитор Сава Текелија своје здање у Пешти Текелијанум замислио је тако да се у њој школују најсиромашнији и најбољи српски ђаци одакле год да су. Матица српска у њој се налазила до 1864. године одакле се преселила зграду Платонеум, у данашњу улицу Николе Пашића у Новом Саду.

Када је Беч 1859. године укинуо Српско Војводство, Срби су се суочили са слабљењем свог значаја у Пешти, а Нови Сад била је најлогичнија нова адреса Матице пошто је тада представљао најважније српско културно упориште. Матицу српску из Пеште је о свом трошку у Нови Сад преселио трговац из Бечкерека Јован Форовић. У пароброду „Напредак” у шездесет једном сандуку, стала је комплетна наша прва јавна научна библиотека.

Данашња зграда Матице српске у истоименој улици, по пројекту Момчила Тапавице, саграђена је 1912. године. Здање је настало захваљујући добротворки Марији Трандафил. Наиме, сву своју имовину она је 1878. године поклонила Матици српској. До 1928. године овде је било сиротиште наше велике добротворке и звало се „Завод Марије Трандафил за српску православну сирочад у Новом Саду”. Дакле, Матица српска на данашњој адреси је од 1928. године.

Богата издавачка делатност Матице српске за основу је имала чувени „Летопис“, покренут 1824. године. Касније су настале бројне едиције, а 40-их година 19. века формирана је библиотека са књижевним фондом из различитих научних области и збирка рукописа.

Матица је брзо постала симбол високе културе и грађанског друштва. Једно време Матица српска била је најбогатија задужбинска установа у Угарској. Из њених фондова финансирани су капитални пројекти од значаја за српски језик и за развој различитих научних дисциплина. Матица српска водила је рачуна и о школовању наших талентованих ђака и студената.

Извор: „Новосадске приче – Матица српска”

4. Где се данас налази Матица српска?

А. у Платонеуму

Б. у здању Саве Текелије

В. у здању Марије Трандафил.

	1
--	---

5. Шта је условило оснивање Матице српске?

А. укидање Српског Војводства у Бечу

Б. поклањање имовине Марије Трандафил

В. тежња Србије да се укључи у савремене европске токове

	1
--	---

6. Шта је био главни разлог пресељења Матице српске у Нови Сад?

А. почетак издавања „Летописа”

Б. слабљење значаја Срба у Пешти

В. премештај прве јавне научне библиотеке

	1
--	---

7. Која се од наведених дефиниција односи на леонинску риму?

А. Римује се сваки други стих.

Б. Римују се два узастопна стиха.

В. Римују се речи унутар једног стиха.

	1
--	---

8. Која се од наведених дефиниција односи на фабулу књижевног дела?

A. описивање предмета, ликова или пејзажа

B. уметнички распоред догађаја у књижевном делу

B. збир догађаја који су узрочно-последично и хронолошки повезани

	1
--	---

9. Како се у прозном делу зове поступак којим се оправдава понашање ликова?

A. наратија

B. мотивација

B. карактеризација

	1
--	---

10. Која се од наведених дефиниција односи на чин у драмском делу?

A. промена изгледа позорнице

B. појава новог лица на позорници

B. период од дизања до спуштања завесе

	1
--	---

11. Која се тврдња односи на сценографа?

A. креира костиме за глумце

B. управља свим пословима иза кулиса

B. ликовно осмишљава сценски простор

	1
--	---

12. Којој врсти народних лирских песама припадају додолске, лазаричке и краљичке песме?

A. обредним песамама

B. обичајним песамама

B. митолошким песамама

	1
--	---

Државно такмичење из Српског језика – матерњег
Школска година 2025/2026.
4. категорија – II (други) разред средње школе
22. и 23. април 2026.

13. Која се од наведених тврдњи односи на народне баладе?

- A. деле се на календарске и некалендарске
- B. садрже лирске, епске и драмске елементе
- B. певају о значајним историјским догађајима

	1
--	---

14. Како се зове појава у којој се неки догађај, предмет, појам или јунак смешта у време коме не припада?

- A. анатопизам
- B. анадиплоза
- B. анахронизам

	1
--	---

15. Како се зове јунакиња из епске песме која мири завађену браћу поклањајући деверу молитвену чашу?

- A. Милица
- B. Анђелија
- B. Јевросима

	1
--	---

16. Каква ће судбина задесити такмичаре који не дођу до циља у народној приповеци „Дјевојка бржа од коња“?

- A. платиће казну
- B. изгубиће живот
- B. вратиће се кући

	1
--	---

17. Који је најстарији сачувани споменик свих Словена писан ћирилицом?

- A. „О писменима“
- B. „Темнићки натпис“
- B. „Мирослављево јеванђеље“

	1
--	---

18. Ко се именује изразом „жељено, заблудело своје јагње” у „Житију Светог Симеона” Светог Саве?

A. Свети Сава

B. Стефан Немања

B. Стефан Првовенчани

	1
--	---

19. Пажљиво прочитајте реченицу из „Живота деспота Стефана Лазаревића” Константина Филозофа.

„Овај (деспот) ни најмање не отпочину, као (и сваки) онај који је изузетно храбар, него се прихвати (посла) око поменутог града, који беше (један) од тих великих старих (градова), а на красном месту као мало где у васељени, што више пута рекосмо беше простран по изгледу, (налик) на бродска једра у пристаништу, (имао) је сваковрсна утврђења и (могућност) добављања хране.”

Како се зове град који се описује у наведеној реченици?

A. Пећ

B. Београд

B. Крушевац

	1
--	---

20. С којим историјским догађајем повезујемо појаву барока у српској књижевности?

A. с Косовском битком

B. с Великом сеобом Срба

B. с Првим српским устанком

	1
--	---

21. Које Доситејево дело сматрамо манифестом просветитељства код Срба?

A. „Писмо Харалампију”

B. „Живот и прикљученија”

B. „Совјети здраваго разума”

	1
--	---

22. Која је књижевна врста карактеристична за српски класицизам?

A. ода

B. плач

B. похвала

	1
--	---

23. Пажљиво прочитајте стихове из „Горског вијенца” Петра Петровића Његоша.

„Ја сам прошâ сито и решето,
овај грдни свијет испитао,
отрови му чашу искапио,
познао се с гркијем животом.”

Који јунак говори наведене стихове?

A. војвода Драшко

B. владика Данило

B. игуман Стефан

	1
--	---

24. У којој се песми Бранка Радичевића налази његов епитаф „млого ’тео, млого започео, / час умрли њега је помео”?

A. у песми „Ђачки растанак”

B. у песми „Девојка на студенцу”

B. у песми „Кад млидија' умрети”

	1
--	---

25. Које од наведених дела Вук Караџић пише реформисаном азбуком?

A. „Српски рјечник”

B. „Народну србску пјеснарицу”

B. „Писменицу сербскога језика”

	1
--	---

26. Која је реченица написана у складу с правилима о писању великог слова?

A. Посетили смо храм светог Саве.

B. Посетили смо храм Светог Саве.

B. Посетили смо Храм Светог Саве.

	1
--	---

27. Који је пример написан у складу с правилима о растављању речи на крају реда?

A. шах-

мат

B. шах-

-мат

B. ша-

х-мат

	1
--	---

28. Која је реченица написана у складу с правилима о писању скраћеница?

A. Похађам ош „Бранко Радичевић”.

B. Похађам ОШ „Бранко Радичевић”.

B. Похађам О.Ш. „Бранко Радичевић”.

	1
--	---

29. Која се од наведених тврдњи односи на популарну културу?

A. Намењена је укусу и потребама просечног потрошача.

B. Промовише се у културним и образовним институцијама.

B. Одликује се дубином садржаја и високим уметничком вредностима.

	1
--	---

30. До којих гласовних промена долази у пару речи „врабац – врапца”?

A. прелазак Ј у О и непостојано А

B. непостојано А и једначење сугласника по звучности

B. непостојано А и једначење сугласника по месту изговора

	1
--	---

31. Који дијалекат има ијекавски изговор?

- A. косовско-ресавски
- B. призренско-тимочки
- B. зетско-јужносанџачки

	1
--	---

32. Којим је функционалним стилем написан наведени одломак?

„Тахикардија је симптом који представља повећање броја откуцаја срца (срчана фреквенција) изнад физиолошке границе. Код људи физиолошка граница зависи од животног доба, а код одраслих људи она износи више од 100 откуцаја у минути. Повећање срчане фреквенције може бити део физиолошких појава у људском телу.”

- A. научним стилем
- B. правним стилем
- B. разговорним стилем

	1
--	---

33. Којој врсти бројева припада подвучена реч у реченици „На тргу је петоро деце”?

- A. редним бројевима
- B. збирним бројевима
- B. основним бројевима

	1
--	---

34. Коју службу имају подвучене речи у реченици „Вук Карацић, реформатор азбуке, рођен је у Тршићу.”?

- A. објекта
- B. атрибута
- B. апозиције

	1
--	---

Државно такмичење из Српског језика – матерњег
Школска година 2025/2026.
4. категорија – II (други) разред средње школе
22. и 23. април 2026.

35. Којом врстом творбе је настала реч „младић”?

A. слагањем

B. извођењем

B. претварањем

	1
--	---

ЗАДАЦИ КРАТКОГ ОДГОВОРА

На следећих пет задатака одговори кратким одговором (од највише четири речи).
Одговоре упиши искључиво на предвиђено место у тесту.

36. Која стилска фигура настаје спајањем неспојивих, противречних појмова?

	1
--	---

37. Шта је по врсти народна лирска песма „Бисерна брада”?

	1
--	---

38. Којем циклусу припада народна епска песма „Ропство Јанковић Стојана”?

	1
--	---

39. Којој врсти кратке фолклорне форме припада израз: „Бити на коњу”?

	1
--	---

40. Од које је гласовне промене изузетак пример „(дајем) баки”?

	1
--	---